

Questionnaire regarding cooperation in transnational cases of trafficking in human beings

The survey is carried out in the framework of the project “Paving the Way for the Harmonized Operational Framework in the Baltic Sea Region” in order to identify and assess gaps and challenges in transnational cooperation in human trafficking cases.

The findings of the assessment will serve as a necessary starting point and bases for development of the Transnational Referral Mechanism for the Baltic Sea Region.

Country: [Poland](#)

Odpowiedzi do kwestionariusza opracowano dzięki współpracy i zaangażowaniu Komendy Głównej Policji, Komendy Głównej Straży Granicznej, Prokuratury Krajowej, Urzędu do Spraw Cudzoziemców, La Strady – Fundacji przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu, Stowarzyszeniu Po MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej, Fundacji YouCanFreeUs Polska, Fundacji Light House, Armii Zbawienia, Międzynarodowej Organizacji do Spraw Migracji, Ministerstwu Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Koordynacja: [Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji](#)

1. Citizens/residents of which countries of the BSR¹ are identified most often in your country in last two years?

Wśród pokrzywdzonych handlem ludźmi zidentyfikowanych przez organy ścigania w Polsce w 2017 i 2018 r. znaleźli się przede wszystkim obywatele Polski, Ukrainy oraz obywatele Bułgarii, Rumunii i Niemiec.

2. In which countries of the BSR citizens/residents of your country are most often identified as victims of human trafficking in last two years?

Germany, Sweden, Norway

Szczegółowe informacje na temat wykorzystania Polaków w regionie powinny być przekazane przez państwa członkowskie Rady Państw Morza Bałtyckiego.

¹ Countries of the Baltic Sea Region and Bulgaria, Romania and Ukraine.

3. Representatives of which institutions/organisations are likely to be the first ones to come into contact with the presumed victims of trafficking? (You may choose multiple answers).

- NGOs
- Police Units (Polska Policja)
- Prosecution authority (Polska Prokuratura)
- Social Services (kadra pomocy społecznej)
- Migration Authority (Urząd do Spraw Cudzoziemców)
- Other (please specify)

Polska Straż Graniczna
Państwowa Inspekcja Pracy
urzędy wojewódzkie
służba konsularna
szpitale

4. Who is the first point of notification of a person assumed to be trafficked?² Please specify.

W Polsce nie istnieje jeden punkt otrzymujący powiadomienia o domniemanych ofiarach handlu ludźmi. Instytucjami/organizacjami, które przyjmują powiadomienia o takich osobach, są:

- Policja,
- Straż Graniczna,
- Prokuratura,
- Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu ludźmi prowadzone obecnie przez La Stradę – Fundację przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu oraz Stowarzyszenie „Po MOC” dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej.

5. Who confirms the status of a “victim of trafficking”? Please elaborate.

Pokrzywdzony handlem ludźmi

Status pokrzywdzonego handlem ludźmi na etapie postępowania przygotowawczego nabywany jest z mocy prawa. Fakt ten stwierdza prokurator. Zgodnie z art. 49 par. 1 ustawy – *Kodeks postępowania karnego* „Pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne

² The first point of notification is the institution/organisation that acts as a central point of information, referral and initial support for presumed victims of human trafficking.

14.6.2019

zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo". W sytuacji zatem, gdy zostanie ustalone, że dana osoba była "przedmiotem wykonawczym" czynu zabronionego w art. 189a k.k. staje się ona pokrzywdzonym. Po stwierdzeniu tego faktu prokurator może wydać stosowne zaświadczenie.

Domniemana ofiara handlu ludźmi

Status domniemanej ofiary handlu ludźmi potwierdza Policja i Straż Graniczna poprzez wypełnienie formularza zgłoszenia domniemanej ofiary handlu ludźmi.

Dodatkowo, w przypadku cudzoziemców, których pobyt na terenie Polski jest nieuregulowany, status domniemanej ofiary handlu ludźmi potwierdza organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie o handel ludźmi poprzez wydanie cudzoziemcowi zaświadczenia potwierdzającego takie domniemanie (na podstawie art. 170-172 ustawy *o cudzoziemcach*).

6. Are there individual / assistance plans? Who develops / implements them?

Indywidualny plan pomocy jest elementem diagnozy potrzeb opracowywanej w przypadku każdej osoby skierowanej do Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla ofiar handlu ludźmi. Plan pomocy w razie potrzeby jest korygowany na bieżąco. Krajowe Centrum jest odpowiedzialne za realizację planu pomocy.

W ramach systemu pomocy społecznej niezbędne formy wsparcia udzielanego w ośrodkach interwencji kryzysowej określane są przez kierowników ośrodków interwencji kryzysowej we współpracy ze specjalistami innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (ośrodek pomocy społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie).

W ramach projektu Przeciwdziałanie Handlowi Ludźmi i Współczesnemu Niewolnictwu prowadzonego przez Armię Zbawienia w Polsce indywidualne plany pomocy są tworzone dla ofiar handlu ludźmi korzystających z pomocy w zakresie wsparcia w znalezieniu bezpiecznego zatrudnienia na terenie Polski. Plany te odnoszą się jedynie do tego obszaru pomocy.

Indywidualny plan pomocy jest elementem diagnozy potrzeb każdego z beneficjentów Fundacji YouCanFreeUs Polska. Plan pomocy jest w razie potrzeby korygowany na bieżąco. Realizacja planu pomocy odbywa się zależnie od potrzeb danej osoby we współpracy z: Policją, Strażą Graniczną, Stowarzyszeniem PoMOC, Fundacją La Strada, a także we współpracy z ambasadą kraju pochodzenia ofiary.

W Fundacji Light House plan pomocy jest opracowywany dla każdej osoby indywidualnie, po ocenie i weryfikacji jej potrzeb. Plan pomocy podlega regularnej ewaluacji i ewentualnej modyfikacji zależnie od sytuacji osoby otrzymującej pomoc. Plan pomocy opracowywany jest i wdrażany przez pracowników Fundacji Light House.

7. Please specify who provides safe accommodation for the presumed trafficked persons of:

- sexual exploitation *nie dotyczy*

14.6.2019

- labour exploitation nie dotyczy
- other forms of exploitation nie dotyczy

Ofiary otrzymują bezpieczne zakwaterowanie niezależnie od formy wykorzystania zgodnie z dostępnością miejsc w poszczególnych placówkach oraz zgodnie z kryterium wiekowym i kryterium płci. Ofiary mogą być zakwaterowane:

- w Zespole schronisk Fundacji La Strada lub w schronisku Stowarzyszenia Po MOC, które są prowadzone w ramach Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi i są adresowane do ofiar handlu ludźmi;
- w ramach systemu pomocy społecznej (nie są przeznaczone wyłącznie dla ofiar handlu ludźmi, ale personel jest regularnie szkolony z zakresu wsparcia ofiar handlu ludźmi);
- w ramach systemu pieczy zastępczej (w przypadku małoletnich bez opieki);
- W szczególnych przypadkach w bezpiecznym miejscu schronienia, którym dysponuje Kościół Katolicki za zgodą zainteresowanej osoby (bezpłatnie lub ze środków dotacji z budżetu państwa);
- W uzasadnionych przypadkach w ramach interwencji w sprawdzonych pod względem bezpieczeństwa miejscach komercyjnych (finansowane z dotacji z budżetu państwa).
- Fundacja Light House zapewnia zakwaterowanie domniemanym ofiarom handlu ludźmi niezależnie od formy wykorzystania. Fundacja zapewnia schronienie również osobom wobec których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że usiłowano wobec nich popełnić przestępstwo handlu ludźmi. Fundacja Light House zapewnia zakwaterowanie w placówce komercyjnej, jednak stworzonej pod kątem potrzeb osób pokrzywdzonych przestępstwem, której personel jest odpowiednio przeszkolony. Koszt zakwaterowania pokrywany jest w całości ze środków Fundacji Light House lub wsparciu Ośrodków Pomocy Społecznej. W wyjątkowych przypadkach, zakwaterowanie zapewnione jest w placówkach partnerskich w różnych lokalizacjach, które na co dzień udzielają pomocy osobom w trudnych sytuacjach życiowych, również ofiar przemocy, których personel jest odpowiednio przeszkolony. Fundacja zapewnia zakwaterowanie bez względu na płeć, dzieciom wraz z ich opiekunami prawnymi, mężczyznom, parom, oraz rodzinom, jeśli zachodzi taka potrzeba, zgodnie z dostępnością miejsc oraz środków finansowych.

8. Is save accommodation and assistance provided for male victims of trafficking?

Yes

No

If yes, please elaborate.

Od 2017 r. Fundacja La Strada, w ramach realizowanego na zlecenie Ministra SWiA zadania publicznego pn. *Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi*, zapewnia bezpieczne zakwaterowanie dla mężczyzn w mieszkaniu rotacyjnym w ramach dostępnego limitu miejsc (3 miejsca). Poza tym istnieje możliwość organizacji zakwaterowania dla mężczyzn:

- w ramach systemu pomocy społecznej;
- w bezpiecznym miejscu schronienia, którym dysponuje Kościół Katolicki za zgodą zainteresowanej osoby (bezpłatnie lub ze środków dotacji z budżetu państwa),

- a także w uzasadnionych przypadkach w ramach interwencji w sprawdzonych pod względem bezpieczeństwa miejscach komercyjnych (finansowane z dotacji z budżetu państwa).

Oferta pomocy nie jest zróżnicowana ze względu na płeć. Zakres udzielanej pomocy zależy jedynie od identyfikacji osoby jako domniemanej/potencjalnej ofiary handlu ludźmi oraz wynika z przeprowadzonej indywidualnej diagnozy potrzeb.

Fundacja YouCanFreeUs Polska oferuje pomoc zarówno kobietom, jak i mężczyznom. Zakres oferowanej pomocy jest zależny od indywidualnej diagnozy potrzeb, ale nie obejmuje zakwaterowania.

Również pomoc w znalezieniu zatrudnienia udzielana ofiarom handlu ludźmi w ramach projektu Przeciwdziałanie Handlowi Ludźmi i Współczesnemu Niewolnictwu prowadzonego przez Amię Zbawienia w Polsce jest oferowana zarówno mężczyznom, jak kobietom, a jej zakres nie jest zróżnicowany ze względu na płeć.

Fundacja Light House udziela pomocy bez względu na płeć: kobietom, kobietom z dziećmi, dzieciom wraz z ich opiekunami prawnymi, mężczyznom, parom, oraz rodzinom, jeśli zachodzi taka potrzeba, zgodnie z dostępnością miejsc, środków finansowych oraz według zdefiniowanych potrzeb.

9. Please describe what kind of assistance is available to victims who have agreed to participate in legal action against the suspected offender and to those victims who have not agreed.

Wsparcie dostępne dla osób, które zdecydowały się na złożenie zeznań przeciwko podejrzanemu o popełnienie przestępstwa

Zgodnie z art. 176 ustawy *o cudzoziemcach* pełnoletniemu cudzoziemcowi, który:

1. przebywa w Polsce,
2. podjął współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie o handel ludźmi oraz
3. zerwał kontakty z osobami podejrzanymi o handel ludźmi

udziela się zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi. W przypadku osób małoletnich podjęcie współpracy z organem nie jest wymagane – wystarczy, że taka osoba otrzyma status pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie o handel ludźmi.

Zgodnie z art. 5a ustawy *o pomocy społecznej* cudzoziemcy, którzy przebywają w Polsce m.in. na podstawie ww. zezwolenia mają prawo do otrzymania świadczeń w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego. Dodatkową korzyścią otrzymania takiego zezwolenia jest możliwość pracowania w Polsce bez zezwolenia na pracę.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, zwanej dalej „u.o.p.p.ś.”, ustawodawca określa zasady, warunki oraz zakres stosowania środków ochrony i

pomocy dla pokrzywdzonego i świadka oraz osób im najbliższych, jeżeli w związku z toczącym się albo zakończonym postępowaniem karnym z udziałem pokrzywdzonego lub świadka albo postępowaniem karnym skarbowym z udziałem świadka istnieje zagrożenie dla życia lub zdrowia tych osób.

W ramach środków ochrony i pomocy udzielanych przez komendanta wojewódzkiego (stołecznego) Policji wyróżnia się:

- 1) ochronę na czas czynności procesowej;
- 2) ochronę osobistą;
- 3) pomoc w zakresie zmiany miejsca pobytu.

Zgodnie z art. 10 u.o.p.p.ś. uprawnionego poucza się o możliwości uzyskania pomocy psychologicznej oraz podaje się listę podmiotów otrzymujących na ten cel dotację z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, o którym mowa w art. 43 ustawy – *Kodeks karny wykonawczy*, lub innych podmiotów świadczących pomoc psychologiczną, a także określa się sposób kontaktu z nimi.

Zgodnie z ust. 2 art. 1 u.o.p.p.ś. środki ochrony mogą być stosowane przed wszczęciem postępowania karnego lub karnego skarbowego, jeżeli zagrożenie życia lub zdrowia ujawni się w toku podjętych czynności operacyjno-rozpoznawczych lub postępowania sprawdzającego, o którym mowa w art. 307 ustawy – *Kodeks postępowania karnego*.

Środków ochrony i pomocy udziela komendant wojewódzki (stołeczny) Policji, w którego okręgu mają miejsce pobytu pokrzywdzony, świadek lub osoby im najbliższe, wobec których ma być stosowany środek ochrony lub pomocy (art. 3 ust. 2 u.o.p.p.ś.). Udzielenie pomocy, jak i jej odmowa przybierają postać zarządzenia.

Udzielenie pomocy pokrzywdzonemu, świadkowi czy osobom dla nich najbliższym ma zawsze charakter wnioskowy. Uprawnienie do złożenia wniosku mają:

- 1) pokrzywdzony lub świadek;
- 2) organ prowadzący czynności operacyjno-rozpoznawcze albo postępowanie sprawdzające lub postępowanie przygotowawcze albo sąd.

Wsparcie dostępne dla osób, które nie składają zeznań przeciwko podejrzanemu o popełnienie przestępstwa

Zgodnie z ustawą *o cudzoziemcach* organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie o handel ludźmi może wydać cudzoziemcowi zaświadczenie o domniemaniu, że jest on ofiarą handlu ludźmi (art. 170 i art. 172 ust. 1 ww. ustawy). Zgodnie z ustawą jedynym warunkiem otrzymania zaświadczenia jest powzięcie przez służby domniemania, że doszło do wykorzystania osoby w procedurze handlu ludźmi (art. 170). Na podstawie zaświadczenia pobyt takiego cudzoziemca w Polsce uważa się za legalny przez okres ważności zaświadczenia – 3 miesiące lub w przypadku osób małoletnich 4 miesiące (art. 172. ust. 2). Ustawa reguluje także okoliczności ustania takiego legalnego pobytu przed okresem upływu ważności zaświadczenia – jest to: aktywne, dobrowolne i z własnej inicjatywy nawiązanie kontaktu z podejrzanymi o handel ludźmi lub przekroczenie/usiłowanie przekroczenia granicy wbrew przepisom prawa (art. 171 ust. 2).

Wydanie takiego zaświadczenia nie jest uzależnione od składania zeznań przeciwko podejrzanemu o popełnienie przestępstwa.

Zgodnie z art. 5a ustawy *o pomocy społecznej* cudzoziemcy, którzy przebywają w Polsce m.in. na podstawie ww. zaświadczenia mają prawo do otrzymania świadczeń w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego.

Niezależnie od decyzji o współpracy z organem ścigania w prowadzonym postępowaniu wszystkie potencjalne ofiary mają prawo do otrzymania pomocy z **Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Handlu Ludźmi**, które jest prowadzone przez dwie organizacje pozarządowe w ramach zadania publicznego zlecanego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (zadanie jest zlecane w trybie otwartego konkursu ofert, o którym traktuje ustawa *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* oraz jest finansowane z dotacji celowej budżetu państwa). Krajowe Centrum nie jest upoważnione do formalnego identyfikowania ofiar lub domniemanych ofiar handlu ludźmi, jednak od decyzji tej instytucji zależy, jaką pomoc otrzymają poszczególne osoby (decyzja podejmowana jest na podstawie indywidualnej diagnozy potrzeb).

Zakres pomocy **Krajowego Centrum** nie jest uzależniony od współpracy z organami ścigania. Pomoc oferowana przez Krajowe Centrum:

ocena potrzeb ofiar handlu ludźmi; zapewnienie ubrań, środków higienicznych, żywienia, podstawowej opieki medycznej; asystowanie ofierze podczas kontaktu z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości; indywidualna praca z ofiarą; wsparcie psychologiczne; pomoc tłumacza; transport ofiary na terenie kraju; pomoc przy regulacji pobytu (możliwość regulacji pobytu jest jednak ograniczona w przypadku ofiar, które nie współpracują z organami ścigania); konsultacje prawne; zapewnienie uczestnictwa ofiar handlu ludźmi w kursach zawodowych i kursach języka polskiego zgodnie ze stwierdzonymi potrzebami; organizacja bezpiecznego powrotu do kraju pochodzenia; zapewnienie bezpiecznych miejsc zakwaterowania.

Ponadto pomoc ofiarom handlu ludźmi zapewniają w Polsce inne organizacje pozarządowe:

Fundacja YouCanFreeUs Polska oferuje pomoc ofiarom handlu ludźmi niezależnie od współpracy z organami ścigania. Pomoc oferowana przez Fundację:

ocena potrzeb ofiar handlu ludźmi; zapewnienie ubrań, środków higienicznych, żywienia, podstawowej opieki medycznej; asystowanie ofierze podczas kontaktu z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości; indywidualna praca z ofiarą; wsparcie psychologiczne; pomoc tłumacza; transport ofiary na terenie kraju; pomoc przy regulacji pobytu; konsultacje prawne; zapewnienie uczestnictwa ofiar handlu ludźmi w kursach zawodowych zgodnie ze stwierdzonymi potrzebami.

Pomoc **Armii Zbawienia w Polsce** – zakres i czy jest uzależniona od współpracy z organami ścigania: W ramach projektu Przeciwdziałanie Handlowi Ludźmi i Współczesnemu Niewolnictwu obok wielu działań o charakterze prewencyjnym świadczona jest także pomoc ofiarom handlu ludźmi w zakresie znalezienia bezpiecznego zatrudnienia w Polsce. W ramach tej pomocy analizowana jest sytuacja danej osoby na rynku pracy z uwzględnieniem m.in. jej doświadczenia zawodowego, wykształcenia, sytuacji prawnej i psychologicznej, uwarunkowań oraz preferencji, przeprowadzana jest analiza potrzeb oraz tworzony indywidualny plan działania, w zakres którego – w zależności od indywidualnego przypadku - może wchodzić uporządkowanie informacji dotyczących prawa pracy i rynku pracy w Polsce, szkolenie umiejętności niezbędnych do

skutecznego samodzielnego poszukiwania pracy (pisanie CV i listu motywacyjnego, tworzenie dokumentów rekrutacyjnych, przeglądanie i ocenianie ofert pracy, ćwiczenie rozmowy kwalifikacyjnej itp.) Celem pomocy jest nie tylko bieżące znalezienie zatrudnienia dla korzystających z pomocy ofiar handlu ludźmi, lecz także kształcenie ich wiedzy, umiejętności i bezpiecznych zachowań, pozwalających na odnalezienie się na rynku pracy i samodzielne znalezienie bezpiecznego zatrudnienia także w przyszłości. Pomoc jest świadczona we współpracy z innymi organizacjami, w szczególności z KCIK. Nie jest w żaden sposób uzależniona od współpracy z organami ścigania.

Pomoc **Fundacji Light House** jest udzielana niezależnie od decyzji o współpracy z organami ścigania w prowadzonym postępowaniu. Zakres oferowanej pomocy:

Interwencja kryzysowa, pomoc i wsparcie już na etapie pierwszego kontaktu z organami ścigania (zapewnienie pożywienia, środków higienicznych, ubrań, wsparcia psychologicznego); zapewnienie zakwaterowania, wyżywienia, podstawowej opieki medycznej, najpotrzebniejszych leków, odzieży, środków higienicznych, pomoc tłumacza, konsultacje prawne, pomoc psychologiczna i duszpasterska, pomoc w regulacji pobytu, pomoc w otrzymaniu wsparcia finansowego z systemu pomocy społecznej. Transport na terenie kraju, oraz poza jego granicami, na terenie Unii Europejskiej. Fundacja Light House oferuje również szkolenia i praktyki z zakresu przygotowania zawodowego do pracy w obiektach hotelarskich i gastronomicznych, włączając w to podstawowe szkolenia języka polskiego i angielskiego, oraz pomoc w znalezieniu zatrudnienia. W razie potrzeb zapewniana jest również pomoc w zorganizowaniu bezpiecznego powrotu do kraju pochodzenia, lub jako oficjalny członek Europejskiej Sieci Wolności (European Freedom Network) pomoc w zorganizowaniu wyjazdu do innego kraju na terenie Unii Europejskiej, jeżeli istnieje taka prawna możliwość i zdefiniowana potrzeba osoby korzystającej z pomocy Fundacji Light House. Pomoc w zorganizowaniu takiego wyjazdu odbywa się przy współpracy z innymi organizacjami partnerskimi wewnątrz sieci EFN przy jednoczesnej analizie ryzyka związanego z wyjazdem.

10. What are the main barriers to efficient cooperation with relevant stakeholders in other countries in transnational cases of trafficking in human beings?

Differences in legislation

Lack of contact

Lack of knowledge about identification and assistance system

Other

Please elaborate

W zakresie współpracy międzynarodowej organów ścigania główną barierą jest **odmienność systemów prawnych**.

Organizacje pozarządowe wskazały z kolei na **różnice w prawodawstwie, brak kontaktu** oraz na **brak wiedzy na temat systemu identyfikacji i pomocy** jako główne przeszkody we współpracy w transnarodowych sprawach dotyczących handlu ludźmi.

W odniesieniu do cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi często występuje **bariera językowa i kulturowa**, która utrudnia kontakt – na przeszkodę tę wskazały organy ścigania, organy administracji publicznej oraz organizacje pozarządowe.

11. What kind of assistance is available for victims of human trafficking and which institutions/organisations are responsible for provision of assistance?

Type of assistance	Institution/organisation	Contact details
Ocena potrzeb ofiar handlu ludźmi; zapewnienie ubrań, środków higienicznych, żywienia, podstawowej opieki medycznej; asystowanie ofierze podczas kontaktu z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości; indywidualna praca z ofiarą; wsparcie psychologiczne; pomoc tłumacza; transport ofiary na terenie kraju; pomoc przy regulacji pobytu; konsultacje prawne; zapewnienie uczestnictwa ofiar handlu ludźmi w kursach zawodowych i kursach języka polskiego zgodnie ze stwierdzonymi potrzebami; organizacja bezpiecznego powrotu do kraju pochodzenia; zapewnienie bezpiecznych miejsc.	<p>Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi prowadzone przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • La Stradę – Fundację przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu • Stowarzyszenie Po MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej 	<p>+48 22 628 01 20 +48 605 687 750 kcik@strada.org.pl</p> <p>+48 22 628 99 99 kcik@strada.org.pl</p> <p>+48 32 255 38 69 pomoc@po-moc.pl</p>
Zgodnie z art. 5a ustawy o pomocy społecznej (dotyczy osób które posiadają zaświadczenie o którym mowa w art. 170 ustawy o cudzoziemcach lub zezwolenie, o którym mowa w art. 176 ustawy o cudzoziemcach) - świadczenia w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;	Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na szczeblu gminnym i powiatowym, w tym powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej i ośrodki pomocy społecznej	W poszczególnych gminach i powiatach

14.6.2019

<p>osoby uprawnione do pomocy społecznej na podstawie art. 5 ustawy i spełniające przesłankę określoną w art. 7 pkt 7a) ustawy (tj. potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi) – świadczenia pomocy społecznej pieniężne i niepieniężne na zasadach ogólnych</p>		
<p>Dla ofiar handlu ludźmi ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej zapewniana jest pomoc socjalna oraz opieka medyczna i psychologiczna przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców (małoletni bez opieki objęci systemem pieczy zastępczej zapewnioną mają jedynie opiekę medyczną i psychologiczną). W ramach świadczeń socjalnych, ze względu na przejęcie organizacji zakwaterowania przez Krajowe Centrum Interwencji Kryzysowej, wypłacane jest cudzoziemcowi przez UdSC świadczenie pieniężne na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium Polski. W zakresie prowadzonego postępowania o udzielenie ochrony na terytorium RP, Urząd do Spraw Cudzoziemców zapewnia w razie potrzeby konsultację psychologa podczas przesłuchań statusowych oraz w celu identyfikacji cudzoziemców wymagających szczególnego traktowania.</p>	<p>Urząd do Spraw Cudzoziemców</p>	<p>Departament Pomocy Socjalnej Urzędu do Spraw Cudzoziemców tel. +48 22 60 174 43</p>
<p>Interwencja kryzysowa, pomoc i wsparcie już na etapie pierwszego kontaktu z organami ścigania (zapewnienie pożywienia, środków higienicznych, ubrań, wsparcia psychologicznego); zapewnienie zakwaterowania,</p>	<p>Fundacja Light House</p>	<p>+48 604 205 007</p>

14.6.2019

<p>wyżywienia, podstawowej opieki medycznej, najpotrzebniejszych leków, odzieży, środków higienicznych, pomoc tłumacza, konsultacje prawne, pomoc psychologiczna i duszpasterska, pomoc w regulacji pobytu, pomoc w otrzymaniu wsparcia finansowego z systemu pomocy społecznej. Transport na terenie kraju, oraz poza jego granicami, na terenie Unii Europejskiej. Fundacja Light House oferuje również szkolenia i praktyki z zakresu przygotowania zawodowego do pracy w obiektach hotelarskich i gastronomicznych, włączając w to podstawowe szkolenia języka polskiego i angielskiego, oraz pomoc w znalezieniu zatrudnienia. W razie potrzeb zapewniamy również pomoc w zorganizowaniu bezpiecznego powrotu do kraju pochodzenia, lub jako oficjalny członek Europejskiej Sieci Wolności (European Freedom Network) pomoc w zorganizowaniu wyjazdu do innego kraju na terenie Unii Europejskiej, jeżeli istnieje taka prawna możliwość i zdefiniowana potrzeba osoby korzystającej z pomocy Fundacji Light House. Pomoc w zorganizowaniu takiego wyjazdu odbywa się przy współpracy z innymi organizacjami partnerskimi wewnątrz sieci EFN, przy jednoczesnej analizie ryzyka związanego z wyjazdem.</p>		
<p>W ramach projektu Przeciwdziałanie Handlowi Ludźmi i Współczesnemu Niewolnictwu obok wielu działań o charakterze prewencyjnym świadczona jest także pomoc ofiarom</p>	<p>Armia Zbawienia w Polsce</p>	<p>Tel. +48 727 55 44 33 Tel: +48 609 84 94 94 E-mail: weryfikacja.pracy@armia-zbawienia.pl</p>

14.6.2019

<p>handlu ludźmi w zakresie znalezienia bezpiecznego zatrudnienia w Polsce. W ramach tej pomocy analizowana jest sytuacja danej osoby na rynku pracy z uwzględnieniem m.in. jej doświadczenia zawodowego, wykształcenia, sytuacji prawnej i psychologicznej, uwarunkowań oraz preferencji, przeprowadzana jest analiza potrzeb oraz tworzony indywidualny plan działania, w zakres którego – w zależności od indywidualnego przypadku - może wchodzić uporządkowanie informacji dotyczących prawa pracy i rynku pracy w Polsce, szkolenie umiejętności niezbędnych do skutecznego samodzielnego poszukiwania pracy (pisanie CV i listu motywacyjnego, tworzenie dokumentów rekrutacyjnych, przeglądanie i ocenianie ofert pracy, ćwiczenie rozmowy kwalifikacyjnej itp.) Celem pomocy jest nie tylko bieżące znalezienie zatrudnienia dla korzystających z naszej pomocy ofiar handlu ludźmi, lecz także kształcenie ich wiedzy, umiejętności i bezpiecznych zachowań, pozwalających na odnalezienie się na rynku pracy i samodzielne znalezienie bezpiecznego zatrudnienia także w przyszłości.</p>		
<p>ocena potrzeb ofiar handlu ludźmi; zapewnienie ubrań, środków higienicznych, żywienia, podstawowej opieki medycznej; asystowanie ofierze podczas kontaktu z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości; indywidualna praca z ofiarą; wsparcie</p>	<p>Fundacja YouCanFreeUs Polska</p>	<p>tel. +48 518 300 011 biuro@youcanfree.us</p>

14.6.2019

psychologiczne; pomoc tłumacza; transport ofiary na terenie kraju; pomoc przy regulacji pobytu; konsultacje prawne; zapewnienie uczestnictwa ofiar handlu ludźmi w kursach zawodowych zgodnie ze stwierdzonymi potrzebami		
organizacja bezpiecznego powrotu do kraju pochodzenia; implementacja pomocy reintegracyjnej w kraju pochodzenia	Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji	+48 22 623 81 88 +48 22 628 24 13

12. Is there a possibility to provide longer-term assistance and social inclusion to foreign victims of trafficking who decide to remain in the destination country for a longer period of time?

Yes

No

If yes, please elaborate, what kinds of integration / social inclusion programmes exist and which institutions are responsible for it?

Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi odpowiada za integrację ofiar handlu ludźmi poprzez zapewnienie organizacji nauki języka polskiego oraz szkoleń zawodowych. W przypadku jednej z organizacji prowadzącej Krajowe Centrum – Stowarzyszenia Po MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej – ofiary będące pod opieką Stowarzyszenia w ośrodku w Katowicach mogą otrzymać pomoc długoterminową i włączenie społeczne, jeśli wyrażą taką chęć i mają motywację do nauki języka oraz przystosowania się do polskich warunków kulturowych. Zadanie to wymaga od Stowarzyszenia poszukiwania finansowania zewnętrznego, które mogłoby wesprzeć integrację podopiecznych. W zakres takiej pomocy reintegracyjnej wchodzi nauka języka polskiego, nauka zawodu, pomoc w legalizacji pobytu i otrzymaniu pozwolenia na pracę, zajęcia rekreacyjno-terapeutyczne, edukacja w zakresie orientacji kulturowej.

Fundacja Light House oferuje pomoc w integracji na terenie kraju, poprzez szkolenia i praktyki z zakresu przygotowania zawodowego do pracy w obiektach hotelarskich i gastronomicznych, włączając w to podstawowe szkolenia języka polskiego i angielskiego, oraz pomoc w znalezieniu zatrudnienia.

13. Who (which agency) is providing voluntary return assistance to the trafficked person?

14.6.2019

Zgodnie z Porozumieniem z dnia 12 lipca 2005 r. między Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji w sprawie współpracy w zakresie dobrowolnych powrotów cudzoziemców opuszczających terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. 2006 nr 3, poz. 46) pomoc w dobrowolnym powrocie do kraju pochodzenia udzielana jest cudzoziemcom, którzy zostali uznani jako ofiary handlu ludźmi przez organ właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie zwalczania handlu ludźmi.

Pomoc w dobrowolnym powrocie organizowana jest przez IOM, która współpracuje w tym zakresie ze Strażą Graniczną. Współpraca Straży Granicznej z IOM przy organizacji dobrowolnych powrotów cudzoziemców z Polski realizowana jest w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach oraz Porozumienie między Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji w sprawie współpracy w zakresie dobrowolnych powrotów cudzoziemców opuszczających terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sporządzone dnia 12 lipca 2005 roku w Warszawie.

W wyjątkowych sytuacjach Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla ofiar handlu ludźmi organizuje przejazd do kraju pochodzenia, np. w przypadku kiedy ofiara chce wyjechać do kraju pochodzenia w celu załatwienia spraw osobistych i wrócić do Polski, aby kontynuować współpracę w ramach prowadzonego postępowania.

14. Is there a procedure for conducting risk assessment prior to return in the country of origin?

Yes

No

If yes, please elaborate.

Zgodnie z dokumentem pn. „Ocena ryzyka w przypadku organizacji powrotu ofiary handlu ludźmi” taka analiza składa się z trzech etapów. Na I etapie ocena dokonywana jest przez organizację pozarządową realizującą zadanie publiczne pn. „Prowadzenie Krajowego Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnego dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi” w oparciu o informacje uzyskane bezpośrednio od ofiary lub osób trzecich, z którymi organizacja współpracuje. Etap ten jest etapem obligatoryjnym. Na II etapie, oceny dokonuje organ prowadzący śledztwo w sprawie (Policję lub Straż Graniczną) w oparciu o zgromadzony materiał i informacje w ramach prowadzonego śledztwa. W III etap analizy ryzyka angażuje się Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji i przeprowadza ocenę na podstawie informacji uzyskiwanych od innych instytucji lub organizacji na temat sytuacji i warunków panujących w kraju, do którego ofiara planuje wrócić. Etap II i III są fakultatywne i mają miejsce tylko wówczas, gdy wynik oceny I etapu nie jest jednoznaczny i organizacja ma wątpliwości odnośnie oszacowania poziomu ryzyka lub gdy wynik oceny wskazuje na istnienie wysokiego i średniego ryzyka.

Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji IOM posiada procedury i wytyczne zawarte w podręczniku IOM dotyczące bezpośredniej pomocy dla ofiar handlu ludźmi. IOM przeprowadza

14.6.2019

ocenę ryzyka przed powrotem do kraju pochodzenia ofiar handlu ludźmi zgodnie z Planem działania 2019 na rzecz wspomaganych dobrowolnych powrotów i reintegracji z Polski. W przypadku ofiar handlu ludźmi w miarę możliwości przeprowadzana jest indywidualna ocena ryzyka związanego z powrotem ofiary. Doradcy IOM mają wieloletnie doświadczenie w realizacji pomocy w dobrowolnym powrocie oraz zostali przeszkoleni w zakresie technik komunikacji i postępowania z ofiarami handlu ludźmi. Przyczynia się to do sprawnej komunikacji z beneficjentami, efektywnego identyfikowania i odpowiadania na ich potrzeby.

Krajowe Biuro Międzynarodowej Organizacji do Spraw Migracji w Polsce (IOM) otrzymuje informacje o ofiarach handlu ludźmi, które chcą skorzystać z pomocy w dobrowolnym powrocie do kraju pochodzenia. Najczęściej informację o takich osobach przekazuje Krajowe Centrum Interwencyjno-Konsultacyjne dla Ofiar Handlu Ludźmi. Po otrzymaniu takiego zgłoszenia IOM kontaktuje się z Komendą Główną Straży Granicznej w celu potwierdzenia, czy dany cudzoziemiec został uznany za domniemaną ofiarę tego przestępstwa. Po potwierdzeniu tego faktu IOM przystępuje do przeprowadzenia analizy ryzyka związanego z powrotem oraz do oceny potrzeb reintegracyjnych cudzoziemca uwzględniając m.in. jego stan zdrowia. IOM stara się nawiązać również kontakt z rodziną, o ile cudzoziemiec wyraził taką wolę i nie łączy się to dla niego z ryzykiem. Ocena ryzyka dokonywana jest we współpracy z biurem IOM zlokalizowanym na terenie państwa pochodzenia, które – znając lokalne uwarunkowania oraz mając kontakt z instytucjami i organizacjami tam działającymi – może udzielić kompleksowej informacji na temat możliwości i ewentualnych zagrożeń powrotowych. Biuro IOM w kraju powrotu jest również odpowiedzialne za implementację pomocy reintegracyjnej .

IOM zajmuje się też kwestiami logistycznymi wyjazdu (ustalenie odpowiedniej godziny wyjazdu i środka transportu, zakup biletów, organizacja przejazdu na lotnisko/dworzec oraz z lotniska/dworca do konkretnej miejscowości, zapewnienie – o ile to konieczne z uwagi na wiek, stan zdrowia lub inne okoliczności - eskorty personelu medycznego, pracownika socjalnego, opiekuna prawnego lub pracownika IOM. Biuro IOM w kraju pochodzenia zapewnia pomoc recepcyjną polegającą na obecności pracownika IOM oraz – w szczególnych przypadkach – funkcjonariusza policji, aby umożliwić i zabezpieczyć dotarcie cudzoziemca do miejsca docelowego w kraju pochodzenia.

15. Who is responsible for contacting the relevant authorities in the country of origin to facilitate voluntary return?

Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji /IOM/

16. How is the voluntary return of the trafficked persons funded? Please elaborate:

Podstawą prawną finansowania pomocy w dobrowolnym powrocie jest art.335.1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. Finansowanie pomocy w dobrowolnym powrocie obejmuje pokrycie:

1) kosztów podróży cudzoziemca;

2) opłat administracyjnych związanych z uzyskaniem dokumentu podróży oraz niezbędnych wiz i zezwoleń;

3) kosztów wyżywienia w podróży;

4) kosztów opieki medycznej w podróży;

5) kosztów organizacji dobrowolnego powrotu przez podmiot, do którego statutowych obowiązków należy organizacja dobrowolnych powrotów.

Do 30 kwietnia 2017 roku pomoc w dobrowolnym powrocie ofiarom handlu ludźmi była zapewniona z wykorzystaniem środków z Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Od 1 maja 2017 roku pomoc dla tej grupy osób finansowana była wyłącznie ze środków budżetowych Straży Granicznej (łącznie z pomocą reintegracyjną).

Od maja 2019 roku pomoc w dobrowolnym powrocie ofiarom handlu ludźmi będących obywatelami państw trzecich wspierana jest środkami z Funduszu Azylu Migracji i Integracji /FAMI/, które dodatkowo zapewnią finansowanie: pomocy reintegracyjnej oraz przeprowadzanie procesu wizyt monitorujących w kraju powrotu.

Natomiast pomoc ofiarom handlu ludźmi będącymi obywatelami państw Unii Europejskiej, jest finansowana ze środków budżetu państwa, będących w dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej.

W przypadku powrotu organizowanego przez Krajowe Centrum podróży pokrywana jest w całości ze środków dotacji z budżetu państwa.

17. In what form does cooperation with the country of origin of the presumed victim of human trafficking take place during the identification and referral process? (You may choose multiple answers).

Identification	Referral
☒ Checks on identity of the trafficked persons	☒ Providing support in family tracing
<p>Komentarz polskich organów ścigania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • we współpracy z polskimi oficerami łącznikowymi za granicą oraz z zagranicznymi oficerami akredytowanymi w Polsce, • w ramach wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych, • lub za pośrednictwem EUROPOL i INTERPOL, • potwierdzanie tożsamości osoby za pośrednictwem Ambasad. 	<p>1. Komentarz Krajowego Biura IOM w Polsce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • we współpracy z biurami IOM w krajach pochodzenia <p>2. Komentarz Urzędu do Spraw Cudzoziemców (UdSC)</p> <p>Poszukiwanie krewnych małoletnich bez opieki (cudzoziemców), którzy ubiegają się o udzielenie ochrony międzynarodowej:</p> <p>na mocy porozumienia zawartego przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz Prezesa Polskiego Czerwonego Krzyża (PCK) z dnia 20 stycznia 2015 r., istnieje możliwość poszukiwania za pośrednictwem PCK członków rodziny</p>

	<p>cudzoziemców, którzy utracili kontakt z najbliższymi w wyniku wojen, konfliktów zbrojnych oraz katastrof naturalnych; na bazie porozumienia opracowano <i>Model praktycznej współpracy UdSC i PCK w zakresie poszukiwania krewnych małoletnich bez opieki ubiegających się o udzielenie ochrony w RP</i> w celu realizacji dyspozycji art. 61 ust. 9 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP, na podstawie którego podczas przesłuchania prowadzonego w ramach postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej osoba przesłuchująca informuje małoletniego bez opieki o możliwości poszukiwania jego krewnych za pomocą Biura Informacji i Poszukiwań PCK oraz prosi o wyrażenie zgody na wszczęcie takich poszukiwań.</p>
☒ Exchange of case information	☒ Development of an individual risk assessment plan
<p>Komentarz polskich organów ścigania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • we współpracy z polskimi oficerami łącznikowymi za granicą oraz z zagranicznymi oficerami akredytowanymi w Polsce • w ramach wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych • lub za pośrednictwem EUROPOL, INTERPOL i EUROJUST 	<p>Komentarz Krajowego Biura IOM w Polsce:</p> <p>ocena ryzyka jest dokonywana według kwestionariusza stosowanego przez biura IOM i uwzględnia historię wykorzystania. Wywiad jest przeprowadzany w języku zrozumiałym dla ofiary.</p>
<p>☒ Providing (issuance) of the personal documents of the trafficked person (passport, birth certificate, copies of medical records, marriage certificates, school certificates)</p> <p>Organ uprawniony do prowadzenia postępowania w sprawie o handel ludźmi może wydać cudzoziemcowi zaświadczenie potwierdzające domniemanie, że jest ofiarą handlu ludźmi. Szczegóły dotyczące tego dokumentu znajdują się w odpowiedzi na pytanie nr 9.</p>	<p>☒ Information exchange about the assistance received in Poland and assistance needed in the country of origin</p> <p>Komentarz Krajowego Biura IOM w Polsce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przed zrealizowaniem powrotu do kraju pochodzenia IOM w Polsce przekazuje odpowiedniemu biuru IOM informacje o pomocy potrzebnej cudzoziemcowi w kraju pochodzenia <p>Komentarz Fundacji La Strada:</p> <p>Współpraca następuje poprzez bilateralne kontakty i wymianę informacji z organizacjami pozarządowymi zgłaszającymi obywateli polskich w Niemczech (sieć organizacji pozarządowych</p>

	<p>KOK) i organizacjami przyjmującymi ofiary z Polski w Rumunii, Bułgarii i na Ukrainie w ramach <i>EU Civil Society Platform against Trafficking in Human Beings</i>, która działa przy Komisji Europejskiej. Ponadto, współpraca z Bułgarią i Ukrainą jest możliwa poprzez organizacje członkowskie <i>La Strada International NGO Platform</i>.</p>
☒ Evidence gathering for police purposes (statements etc.)	☒ Providing information about available social and protection services in the country of origin
<p>Komentarz polskich organów ścigania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • we współpracy z polskimi oficerami łącznikowymi za granicą oraz z zagranicznymi oficerami akredytowanymi w Polsce • w ramach wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych • lub za pośrednictwem EUROPOL, INTERPOL i EUROJUST 	<p>Komentarz Fundacji La Strada:</p> <p>Współpraca następuje poprzez bilateralne kontakty i wymianę informacji z organizacjami pozarządowymi zgłaszającymi obywateli polskich w Niemczech (sieć organizacji pozarządowych KOK) i organizacjami przyjmującymi ofiary z Polski w Rumunii, Bułgarii i na Ukrainie w ramach <i>EU Civil Society Platform against Trafficking in Human Beings</i>, która działa przy Komisji Europejskiej. Ponadto, współpraca z Bułgarią i Ukrainą jest możliwa poprzez organizacje członkowskie <i>La Strada International NGO Platform</i>.</p>
	☒ Information exchange on the return of the trafficked person to the country of origin (save transport, arrival assistance, date and time of departure and similar)
	<p>Opisano w odpowiedzi na pytanie nr 14.</p> <p>Komentarz Fundacji La Strada:</p> <p>Współpraca następuje poprzez bilateralne kontakty i wymianę informacji z organizacjami pozarządowymi zgłaszającymi obywateli polskich w Niemczech (sieć organizacji pozarządowych KOK) i organizacjami przyjmującymi ofiary z Polski w Rumunii, Bułgarii i na Ukrainie w ramach <i>EU Civil Society Platform against Trafficking in Human Beings</i>, która działa przy Komisji Europejskiej. Ponadto, współpraca z Bułgarią i Ukrainą jest możliwa poprzez organizacje członkowskie <i>La Strada International NGO Platform</i>.</p>

14.6.2019

	☐ Providing legal and administrative assistance before, during and after the court procedure (court statements from abroad etc.)
	Zgodnie z art. 177 § 1a ustawy – <i>Kodeks postępowania karnego</i> „Przesłuchanie świadka może nastąpić przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku”. Metoda przesłuchania na odległość była wykorzystywana we współpracy polskich i brytyjskich organów ścigania.
Other: Komentarz Stowarzyszenia „Po MOC”: istnieje możliwość współpracy za pośrednictwem międzynarodowej Sieci RENATE (Religious in Europe Networking Against Trafficking and Exploitation). <i>Comment:</i>	

18. Do you have specific recommendations to address needs and gaps for improving cross-country cooperation in cases of human trafficking? Please elaborate.

La Strada – Fundacja przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu wskazała na fakt, że długi czas w realizacji transgranicznej współpracy w sprawach o handel ludźmi negatywnie wpływa na ofiary handlu ludźmi. Ofiary nie pamiętają szczegółów, tracą motywację do zeznań, sprawcy mają czas żeby do nich dotrzeć. Ofiary nabierają przekonania że ich sprawa jest traktowana jako nieważna przez wymiar sprawiedliwości. Szczególnie trudne jest, kiedy sprawcy długo pozostają na wolności.

Stowarzyszenie „Po MOC” dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej wskazało na potrzebę Organizacji spotkań i szkoleń, podczas których organizacje pozarządowe z różnych państw mogłyby się poznać i wymienić doświadczeniami z zakresu pomocy ofiarom handlu ludźmi.

THANK YOU VERY MUCH FOR YOUR CONTRIBUTION!